

**Codul de procedură penală
și
Legea pentru punerea în aplicare**

actualizat septembrie 2020

Ediție coordonată și prefațată de jud. dr. Mihail Udriou

Editura C.H. Beck
București 2020

Cuprins

Prefață.....	V
1. Codul de procedură penală.....	1
Anexă. Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (<i>extras</i>).....	323
Index	335
2. Tabel de corespondențe.....	349
3. Note privind modificări terminologice	371

Codul de procedură penală – Legea nr. 135/2010¹⁾

(M.Of. nr. 486 din 15 iulie 2010)

cu modificările și completările aduse prin²⁾: **Legea nr. 255/2013³⁾** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesuale penale (M.Of. nr. 515 din 14 august 2013); **O.U.G. nr. 3/2014** pentru luarea unor măsuri de implementare necesare aplicării Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru implementarea altor acte normative (M.Of. nr. 98 din 7 februarie 2014), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 58/2016** (M.Of. nr. 285 din 14 aprilie 2016); **D.C.C. nr. 599/2014** (M.Of. nr. 886 din 5 decembrie 2014); **D.C.C. nr. 641/2014** (M.Of. nr. 887 din 5 decembrie 2014); **O.U.G. nr. 82/2014** pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M.Of. nr. 911 din 15 decembrie 2014), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 75/2016** (M.Of. nr. 334 din 29 aprilie 2016); **D.C.C. nr. 712/2014** (M.Of. nr. 33 din 15 ianuarie 2015); **D.C.C. nr. 663/2014** (M.Of. nr. 52 din 22 ianuarie 2015); **D.C.C. nr. 76/2015** (M.Of. nr. 174 din 13 martie 2015); **D.C.C. nr. 166/2015** (M.Of. nr. 264 din 21 aprilie 2015); **D.C.C. nr. 336/2015** (M.Of. nr. 342 din 19 mai 2015); **D.C.C. nr. 235/2015** (M.Of. nr. 364 din 26 mai 2015); **D.C.C. nr. 361/2015** (M.Of. nr. 419 din 12 iunie 2015); **O.U.G. nr. 24/2015** pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M.Of. nr. 473 din 30 iunie 2015), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 116/2016** (M.Of. nr. 418 din 3 iunie 2016); **D.C.C. nr. 423/2015** (M.Of. nr. 538 din 20 iulie 2015); **D.C.C. nr. 496/2015** (M.Of. nr. 538 din 20 iulie 2015); **D.C.C. nr. 506/2015** (M.Of. nr. 539 din 20 iulie 2015); **D.C.C. nr. 542/2015** (M.Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015); **D.C.C. nr. 552/2015** (M.Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015); **D.C.C. nr. 553/2015** (M.Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015); **D.C.C. nr. 631/2015** (M.Of. nr. 831 din 6 noiembrie 2015);

¹⁾ Datorită numărului mare de modificări suferite de Codul de procedură penală prin Legea de punere în aplicare, în text vor fi marcate prin note de subsol numai cele intervenite ulterior apariției acesteia.

²⁾ Deciziile Curții Constituționale menționate în istoric, dar care nu mai figurează în culegere au fost eliminate, deoarece dispozițiile la care se refereau au fost modificate în consecință prin acte normative subsecvente.

³⁾ Potrivit Legii nr. 255/2013: „**Art. 103. Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010, intră în vigoare la data de 1 februarie 2014. Art. 104. Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 februarie 2014.**”

D.C.C. nr. 591/2015 (M.Of. nr. 861 din 19 noiembrie 2015); **D.C.C. nr. 740/2015** (M.Of. nr. 927 din 15 decembrie 2015); **Legea nr. 318/2015** pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M.Of. nr. 961 din 24 decembrie 2015); **D.C.C. nr. 733/2015** (M.Of. nr. 59 din 27 ianuarie 2016); **D.C.C. nr. 23/2016** (M.Of. nr. 240 din 31 martie 2016); **D.C.C. nr. 24/2016** (M.Of. nr. 276 din 12 aprilie 2016); **D.C.C. nr. 126/2016** (M.Of. nr. 185 din 11 martie 2016); **O.U.G. nr. 6/2016** privind unele măsuri pentru punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică dispuse în procesul penal (M.Of. nr. 190 din 14 martie 2016); **O.U.G. nr. 18/2016** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (M.Of. nr. 389 din 23 mai 2016); **Legea nr. 151/2016** privind ordinul european de protecție, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M.Of. nr. 545 din 20 iulie 2016); **D.C.C. nr. 501/2016** (M.Of. nr. 733 din 21 septembrie 2016); **D.C.C. nr. 432/2016** (M.Of. nr. 841 din 24 octombrie 2016); **D.C.C. nr. 540/2016** (M.Of. nr. 841 din 24 octombrie 2016); **D.C.C. nr. 586/2016** (M.Of. nr. 1001 din 13 decembrie 2016); **D.C.C. nr. 614/2016** (M.Of. nr. 962 din 28 noiembrie 2016); **D.C.C. nr. 625/2016** (M.Of. nr. 107 din 7 februarie 2017); **D.C.C. nr. 704/2016** (M.Of. nr. 158 din 2 martie 2017); **O.U.G. nr. 70/2016** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală și a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (M.Of. nr. 866 din 31 octombrie 2016); **D.C.C. nr. 614/2016** (M.Of. nr. 962 din 28 noiembrie 2016); **O.U.G. nr. 13/2017** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M.Of. nr. 92 din 1 februarie 2017); **O.U.G. nr. 14/2017** privind abrogarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M.Of. nr. 101 din 5 februarie 2017), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 9/2017** (M.Of. nr. 144 din 24 februarie 2017); **D.C.C. nr. 625/2016** (M.Of. nr. 107 din 7 februarie 2017); **D.C.C. nr. 704/2016** (M.Of. nr. 158 din 2 martie 2017); **D.C.C. nr. 18/2017** (M.Of. nr. 312 din 2 mai 2017); **D.C.C. nr. 22/2017** (M.Of. nr. 159 din 3 martie 2017); **D.C.C. nr. 2/2017** (M.Of. nr. 324 din 5 mai 2017); **D.C.C. nr. 17/2017** (M.Of. nr. 261 din 13 aprilie 2017); **D.C.C. nr. 90/2017** (M.Of. nr. 291 din 25 aprilie 2017); **D.C.C. nr. 257/2017** (M.Of. nr. 472 din 22 iunie 2017); **D.C.C. nr. 244/2017** (M.Of. nr. 529 din 6 iulie 2017); **D.C.C. nr. 302/2017** (M.Of. nr. 566 din 17 iulie 2017); **D.C.C. nr. 437/2017** (M.Of. nr. 763 din 26 septembrie 2017); **D.C.C. nr. 562/2017** (M.Of. nr. 837 din 23 octombrie 2017); **D.C.C. nr. 652/2017** (M.Of. nr. 1000 din 18 decembrie 2017); **D.C.C. nr. 554/2017** (M.Of. nr. 1013 din 21 decembrie 2017);

D.C.C. nr. 802/2017 (M.Of. nr. 116 din 6 februarie 2018); **D.C.C. nr. 21/2018** (M.Of. nr. 175 din 23 februarie 2018); **D.C.C. nr. 22/2018** (M.Of. nr. 177 din 26 februarie 2018); **Legea nr. 49/2018** privind precursorii de explozivi, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M.Of. nr. 194 din 2 martie 2018); **D.C.C. nr. 257/2017** (M.Of. nr. 472 din 22 iunie 2017); **D.C.C. nr. 244/2017** (M.Of. nr. 529 din 6 iulie 2017); **D.C.C. nr. 302/2017** (M.Of. nr. 566 din 17 iulie 2017); **D.C.C. nr. 437/2017** (M.Of. nr. 763 din 26 septembrie 2017); **D.C.C. nr. 562/2017** (M.Of. nr. 837 din 23 octombrie 2017); **D.C.C. nr. 652/2017** (M.Of. nr. 1000 din 18 decembrie 2017); **D.C.C. nr. 554/2017** (M.Of. nr. 1013 din 21 decembrie 2017); **D.C.C. nr. 802/2017** (M.Of. nr. 116 din 6 februarie 2018); **D.C.C. nr. 21/2018** (M.Of. nr. 175 din 23 februarie 2018); **D.C.C. nr. 22/2018** (M.Of. nr. 177 din 26 februarie 2018); **D.C.C. nr. 79/2018** (M.Of. nr. 399 din 9 mai 2018); **D.C.C. nr. 102/2018** (M.Of. nr. 400 din 10 mai 2018); **D.C.C. nr. 354/2018** (M.Of. nr. 579 din 9 iulie 2018); **D.C.C. nr. 573/2018** (M.Of. nr. 959 din 13 noiembrie 2018); **D.C.C. nr. 651/2018** (M.Of. nr. 1083 din 20 decembrie 2018); **D.C.C. nr. 87/2019** (M.Of. nr. 498 din 19 iunie 2019); **D.C.C. nr. 88/2019** (M.Of. nr. 499 din 20 iunie 2019); **D.C.C. nr. 248/2019** (M.Of. nr. 494 din 19 iunie 2019); **D.C.C. nr. 250/2019** (M.Of. nr. 500 din 20 iunie 2019); **D.C.C. nr. 243/2019** (M.Of. nr. 429 din 30 mai 2019); **D.C.C. nr. 535/2019** (M.Of. nr. 1026 din 20 decembrie 2019); **D.C.C. nr. 590/2019** (M.Of. nr. 1019 din 18 decembrie 2019); **D.C.C. nr. 55/2020** (M.Of. nr. 517 din 17 iunie 2020); **D.C.C. nr. 236/2020** (M.Of. nr. 597 din 8 iulie 2020); **D.C.C. nr. 421/2020** (M.Of. nr. 661 din 27 iulie 2020)

Cuprins	Art.
Partea generală	1-284
Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale	1-13
Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal	14-28
Capitolul I. Acțiunea penală	14-18
Capitolul II. Acțiunea civilă	19-28
Titlul III. Participanții în procesul penal	29-96
Capitolul I. Dispoziții generale	29-34
Capitolul II. Competența organelor judiciare	35-76
Secțiunea 1. Competența funcțională, după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești	35-40
Secțiunea a 2-a. Competența teritorială a instanțelor judecătorești	41-42
Secțiunea a 3-a. Dispoziții speciale privind competența instanțelor judecătorești	43-52

Secțiunea a 4-a. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a R. judecătorului de cameră preliminară	53-54
Secțiunea a 5-a. Organele de urmărire penală și competența acestora ..	55-63
Secțiunea a 6-a. Incompatibilitatea și strămutarea.....	64-76
Capitolul III. Subiecții procesuali principali și drepturile acestora	77-81
Capitolul IV. Inculpatul și drepturile acestuia	82-83
Capitolul V. Partea civilă și drepturile acesteia	84-85
Capitolul VI. Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia.....	86-87
Capitolul VII. Avocatul. Asistența juridică și reprezentarea.....	88-96
Titlul IV. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii	97-201
Capitolul I. Reguli generale.....	97-103
Capitolul II. Audierea persoanelor.....	104-131
Secțiunea 1. Reguli generale în materia audierii persoanelor.....	104-106
Secțiunea a 2-a. Audierea suspectului sau a inculpatului	107-110
Secțiunea a 3-a. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente.....	111-113
Secțiunea a 4-a. Audierea martorilor	114-124
Secțiunea a 5-a. Protecția martorilor	125-130
Secțiunea a 6-a. Confruntarea.....	131
Capitolul III. Identificarea persoanelor și a obiectelor	132-137
Capitolul IV. Metode speciale de supraveghere sau cercetare.....	138-153
Capitolul V. Conservarea datelor informatice	154-155
Capitolul VI. Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri.....	156-171
Secțiunea 1. Percheziția domiciliară.....	157-164
Secțiunea a 2-a. Alte forme de percheziție.....	165-168
Secțiunea a 3-a. Ridicarea de obiecte și înscrisuri.....	169-171
Capitolul VII. Expertiza și constatarea	172-191
Capitolul VIII. Cercetarea locului faptei și reconstituirea.....	192-195
Capitolul IX. Fotografiera și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau ale altor persoane	196
Capitolul X. Mijloace materiale de probă	197
Capitolul XI. Înscrisurile	198-201
Titlul V. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale	202-256
Capitolul I. Măsurile preventive.....	202-244
Secțiunea 1. Dispoziții generale	202-208
Secțiunea a 2-a. Reținerea.....	209-210
Secțiunea a 3-a. Controlul judiciar.....	211-215 ¹
Secțiunea a 4-a. Controlul judiciar pe cauțiune	216-217
Secțiunea a 5-a. Arestul la domiciliu.....	218-222
Secțiunea a 6-a. Arestarea preventivă	223-240

Secțiunea a 7-a. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive	241-242
Secțiunea a 8-a. Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor	243-244
Capitolul II. Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical.....	245-248
Secțiunea 1. Obligarea provizorie la tratament medical	245-246
Secțiunea a 2-a. Internarea medicală provizorie	247-248
Capitolul III. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.....	249-256
Titlul VI. Acte procesuale și procedurale comune.....	257-284
Capitolul I. Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere	257-267
Capitolul II. Termenele.....	268-271
Capitolul III. Cheltuielile judiciare	272-276
Capitolul IV. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite	277-279
Capitolul V. Nulitățile	280-282
Capitolul VI. Amenda judiciară.....	283-284
Partea specială.....	285-603
Titlul I. Urmărirea penală.....	285-341
Capitolul I. Dispoziții generale.....	285-287
Capitolul II. Sesizarea organelor de urmărire penală.....	288-298
Secțiunea 1. Reglementări generale	288-294 ¹
Secțiunea a 2-a. Plângerea prealabilă.....	295-298
Capitolul III. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror	299-304
Capitolul IV. Efectuarea urmăririi penale	305-326
Secțiunea 1. Desfășurarea urmăririi penale	305-311
Secțiunea a 2-a. Suspendarea urmăririi penale	312-313
Secțiunea a 3-a. Clasarea și renunțarea la urmărirea penală	314-320
Secțiunea a 4-a. Terminarea urmăririi penale	321-323
Secțiunea a 5-a. Dispoziții privind efectuarea urmăririi penale de către procuror	324-326
Capitolul V. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței	327-331
Capitolul VI. Reluarea urmăririi penale	332-335
Capitolul VII. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală.....	336-341
Titlul II. Camera preliminară.....	342-348

Titlul III. Judecata.....	349-477¹
Capitolul I. Dispoziții generale.....	349-370
Capitolul II. Judecata în primă instanță.....	371-407
Secțiunea 1. Desfășurarea judecării cauzelor.....	371-390
Secțiunea a 2-a. Deliberarea și hotărârea instanței.....	391-407
Capitolul III. Apelul.....	408-425
Capitolul III ¹ . Contestația.....	425 ¹
<i>Capitolul IV*)</i>	
Capitolul V. Căile extraordinare de atac.....	426-470
Secțiunea 1. Contestația în anulare.....	426-432
Secțiunea a 2-a. Recursul în casație.....	433-451
Secțiunea a 3-a. Revizuirea.....	452-465
Secțiunea a 4-a. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate.....	466-470
Capitolul VI. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare.....	471-477 ¹
Secțiunea 1. Recursul în interesul legii.....	471-474
Secțiunea a 2-a. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.....	475-477 ¹
Titlul IV. Proceduri speciale.....	478-549¹
Capitolul I. Acordul de recunoaștere a vinovăției.....	478-488
Capitolul I ¹ . Contestația privind durata procesului penal.....	488 ¹ -488 ⁶
Capitolul II. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice.....	489-503
Capitolul III. Procedura în cauzele cu infractori minori.....	504-520
Capitolul IV. Procedura dării în urmărire.....	521-526
Capitolul V. Procedura reabilitării.....	527-537
Capitolul VI. Procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de eroare judiciară sau în caz de privată nelegală de libertate ori în alte cazuri.....	538-542
Capitolul VII. Procedura în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare.....	543-547
Capitolul VIII. Procedura privind cooperarea judiciară internațională și punerea în aplicare a tratatelor internaționale în materie penală....	548-549
Secțiunea 1. Dispoziții generale.....	548
Secțiunea a 2-a. Recunoașterea unor acte judiciare străine.....	549
Capitolul IX. Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării.....	549 ¹

*) A se vedea nota de la Cap. IV din cadrul Codului.

Titlul V. Executarea hotărârilor penale.....	550-601¹
Capitolul I. Dispoziții generale.....	550-554
Capitolul II. Punerea în executare a hotărârilor.....	555-581
Secțiunea 1. Punerea în executare a pedepselor principale.....	555-561
Secțiunea a 2-a. Punerea în executare a pedepselor complementare.....	562-565
Secțiunea a 3-a. Punerea în executare a măsurilor de siguranță.....	566-574
Secțiunea a 4-a. Punerea în executare a altor dispoziții.....	575-576
Secțiunea a 5-a. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat.....	577-578
Secțiunea a 6-a. Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre.....	579-581
Capitolul III. Alte dispoziții privind executarea.....	581 ¹ -596
Secțiunea 1. Condamnarea în cazul anulării sau revocării renunțării la amânarea pedepsei sau a amânării aplicării pedepsei.....	581 ¹ -582
Secțiunea 1 ¹ . Schimbări în executarea unor hotărâri.....	583-588
Secțiunea a 2-a. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață.....	589-591
Secțiunea a 3-a. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață.....	592-594
Secțiunea a 4-a. Înlăturarea sau modificarea pedepsei.....	595-596
Capitolul IV. Dispoziții comune.....	597-601 ¹
Titlul VI. Dispoziții finale.....	602-603

Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale

Art. 1. Normele de procedură penală și scopul acestora. (1) Normele de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală.

(2) Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.

Art. 2. Legalitatea procesului penal. Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

Art. 3. Separarea funcțiilor judiciare. (1) În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare:

- a) funcția de urmărire penală;
- b) funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală;
- c) funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată;
- d) funcția de judecată.

(2) Funcțiile judiciare se exercită din oficiu, în afară de cazul când, prin lege, se dispune altfel.

(3)¹⁾ În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei prevăzute la alin. (1) lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată, mai puțin când se dispune începerea judecării potrivit art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c).

(4) În exercitarea funcției de urmărire penală, procurorul și organele de cercetare penală strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată.

(5) Asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale, care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, dispune judecătorul desemnat cu atribuții în acest sens, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(6) Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimitere în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii.

(7) Judecata se realizează de către instanță, în complete legal constituite.

Art. 4. Presumția de nevinovăție. (1) Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

(2) După administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului.

Art. 5. Aflarea adevărului. (1) Organele judiciare au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului.

(2) Organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor prezentului cod.

Art. 6. Ne bis in idem. Nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică.

Art. 7. Obligativitatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale.

(1) Procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni și nu există vreo cauză legală de împiedicare, alta decât cele prevăzute la alin. (2) și (3).

(2) În cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale dacă, în raport cu elementele concrete ale cauzei, nu există un interes public în realizarea obiectului acesteia.

(3) În cazurile prevăzute expres de lege, procurorul pune în mișcare și exercită acțiunea penală după introducerea plângerii prealabile a persoanei vătămate sau după obținerea autorizării ori sesizării organului competent sau după îndeplinirea unei alte condiții prevăzute de lege.

Art. 8. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal. Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie

¹⁾ Alin. (3) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. II pct. 1 din O.U.G. nr. 18/2016.

infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.

Art. 9. Dreptul la libertate și siguranță. (1) În cursul procesului penal este garantat dreptul oricărei persoane la libertate și siguranță.

(2) Orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

(3) Orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp și într-o limbă pe care o înțelege asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii măsurii.

(4) Atunci când se constată că o măsură privativă sau restrictivă de libertate a fost dispusă în mod nelegal, organele judiciare competente au obligația de a dispune revocarea măsurii și, după caz, punerea în libertate a celui reținut sau arestat.

(5) Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 10. Dreptul la apărare. (1) Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat.

(2) Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării.

(3) Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia.

(4) Înainte de a fi ascultați, suspectului și inculpatului trebuie să li se pună în vedere că au dreptul de a nu face nicio declarație.

(5) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal.

(6) Dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege.

Art. 11. Respectarea demnității umane și a vieții private. (1) Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.

(2) Respectarea vieții private, a inviolabilității domiciliului și a secretului corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării acestor drepturi nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este necesară într-o societate democratică.

Art. 12. Limba oficială și dreptul la interpret. (1) Limba oficială în procesul penal este limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

(3) Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei altei cereri ce ține de soluționarea cauzei.

(4) În cadrul procedurilor judiciare se folosesc interpreți autorizați, potrivit legii. Sunt incluși în categoria interpreților și traducătorii autorizați, potrivit legii.

Art. 13. Aplicarea legii procesuale penale în timp și spațiu. (1) Legea procesuală penală se aplică în procesul penal actelor efectuate și măsurilor dispuse, de la intrarea ei în vigoare și până în momentul ieșirii din vigoare, cu excepția situațiilor prevăzute în dispozițiile tranzitorii.

(2) Legea procesuală penală română se aplică actelor efectuate și măsurilor dispuse pe teritoriul României, cu excepțiile prevăzute de lege.

Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

Capitolul I. Acțiunea penală

Art. 14. Obiectul și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

(3) Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal, în condițiile legii.

Art. 15. Condițiile de punere în mișcare sau de exercitare a acțiunii penale.

Acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acesteia.

Art. 16. Cazurile care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale.

(1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

a) fapta nu există;

b) fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege;

c) nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea;

d) există o cauză justificativă sau de neimputabilitate;

e) lipsește plângerea prealabilă, autorizarea sau sesizarea organului competent ori o altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;

f) a intervenit amnistia sau prescripția, decesul suspectului ori al inculpatului persoană fizică sau s-a dispus radierea suspectului ori inculpatului persoană juridică;

g) a fost retrasă plângerea prealabilă, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii;

h) există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;

i) există autoritate de lucru judecat;

j) a intervenit un transfer de proceduri cu un alt stat, potrivit legii.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. e) și j), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior, în condițiile prevăzute de lege.

Constituționalitate: A se vedea nota de la art. 25.

Art. 17. Stingerea acțiunii penale. (1) În cursul urmăririi penale acțiunea penală se stinge prin clasare sau prin renunțare la urmărirea penală, în condițiile prevăzute de lege.

(2) În cursul judecătii acțiunea penală se stinge prin rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, renunțare la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitare sau încetare a procesului penal.

Art. 18. Continuarea procesului penal la cererea suspectului sau inculpatului.

În caz de amnistie, de prescripție, de retragere a plângerii prealabile, de existență a unei cauze de nepedepsire sau de neimputabilitate ori în cazul renunțării la urmărirea penală, suspectul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal.

Capitolul II. Acțiunea civilă

Art. 19. Obiectul și exercitarea acțiunii civile. (1) Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale.

(2) Acțiunea civilă se exercită de persoana vătămată sau de succesorii acesteia, care se constituie parte civilă împotriva inculpatului și, după caz, a părții responsabile civilmente.

(3) Când persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă, acțiunea civilă se exercită în numele acesteia de către reprezentantul legal sau, după caz, de către procuror, în condițiile art. 20 alin. (1) și (2), și are ca obiect, în funcție de interesele persoanei pentru care se exercită, tragerea la răspundere civilă delictuală.

(4) Acțiunea civilă se soluționează în cadrul procesului penal, dacă prin aceasta nu se depășește durata rezonabilă a procesului.

(5) Repararea prejudiciului material și moral se face potrivit dispozițiilor legii civile.

Art. 20. Constituirea ca parte civilă. (1) Constituirea ca parte civilă se poate face până la începerea cercetării judecătorești. Organele judiciare au obligația de a aduce la cunoștința persoanei vătămate acest drept.

(2) Constituirea ca parte civilă se face în scris sau oral, cu indicarea naturii și a întinderii pretențiilor, a motivelor și a probelor pe care acestea se întemeiază.

(3) În cazul în care constituirea ca parte civilă se face oral, organele judiciare au obligația de a consemna aceasta într-un proces-verbal sau, după caz, în încheiere.

(4) În cazul nerespectării vreuneia dintre condițiile prevăzute la alin. (1) și (2), persoana vătămată sau succesorii acesteia nu se mai pot constitui parte civilă în cadrul procesului penal, putând introduce acțiunea la instanța civilă.

(5) Până la terminarea cercetării judecătorești, partea civilă poate:

- a) îndrepta erorile materiale din cuprinsul cererii de constituire ca parte civilă;
- b) mări sau micșora întinderea pretențiilor;
- c) solicita repararea prejudiciului material prin plata unei despăgubiri bănești,

dacă repararea în natură nu mai este posibilă.

(6) În cazul în care un număr mare de persoane care nu au interese contrarii s-au constituit parte civilă, acestea pot desemna o persoană care să le reprezinte interesele în cadrul procesului penal. În cazul în care părțile civile nu și-au desemnat un reprezentant comun, pentru buna desfășurare a procesului penal, procurorul sau instanța de judecată poate desemna, prin ordonanță, respectiv prin încheiere motivată, un avocat din oficiu pentru a le reprezenta interesele. Încheierea sau ordonanța va fi comunicată părților civile, care trebuie să încunoștințeze procurorul sau instanța în cazul în care refuză să fie reprezentați prin avocatul desemnat din oficiu. Toate actele de procedură comunicate reprezentantului sau de care reprezentantul a luat cunoștință sunt prezumate a fi cunoscute de către persoanele reprezentate.

(7) Dacă dreptul la repararea prejudiciului a fost transmis pe cale convențională unei alte persoane, aceasta nu poate exercita acțiunea civilă în cadrul procesului penal. Dacă transmiterea acestui drept are loc după constituirea ca parte civilă, acțiunea civilă poate fi disjunctă.

(8) Acțiunea civilă care are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului și părții responsabile civilmente, exercitată la instanța penală sau la instanța civilă, este scutită de taxă de timbru.

Art. 21. Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente.

(1) Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc, la cererea părții îndreptățite potrivit legii civile, în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1).

(2) Atunci când exercită acțiunea civilă, procurorul este obligat să ceară introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente, în condițiile alin. (1).

(3) Partea responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță de judecată, luând procedura din stadiul în care se află în momentul intervenției.

(4) Partea responsabilă civilmente are, în ceea ce privește acțiunea civilă, toate drepturile pe care legea le prevede pentru inculpat.

Constituționalitate: Prin D.C.C. nr. 257/2017 (M.Of. nr. 472 din 22 iunie 2017), Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că: „sintagma «în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1)» din cuprinsul art. 21

alin. (1) din Codul de procedură penală este neconstituțională. (...) În argumentarea soluției de admitere pronunțate, Curtea a constatat că părții responsabile civilmente trebuie să i se recunoască participarea cu drepturi depline în procedura camerei preliminare, așa încât posibilitatea persoanei vătămate care s-a constituit parte civilă de a solicita introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente «până la începerea cercetării judecătorești», în orice etapă procesuală, inclusiv după închiderea procedurii de cameră preliminară, este de natură a aduce atingere dreptului de acces liber la justiție și dreptului la apărare ale părții responsabile civilmente. Curtea a constatat că este necesar ca, prin normele procesuale penale în materie, să se asigure dreptul părții responsabile civilmente de a formula cereri și excepții cu privire la legalitatea sesizării instanței, legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, în vederea realizării unui echilibru între drepturi fundamentale relative aflate în concurs, și anume, dreptul de acces liber la justiție și dreptul la apărare ale persoanei vătămate ce se constituie parte civilă, pe de o parte, și, pe de altă parte, dreptul de acces liber la justiție și dreptul la apărare ale părții responsabile civilmente”.

Art. 22. Renunțarea la pretențiile civile. (1) Partea civilă poate renunța, în tot sau în parte, la pretențiile civile formulate, până la terminarea dezbaterilor în apel.

(2) Renunțarea se poate face fie prin cerere scrisă, fie oral în ședința de judecată.

(3) Partea civilă nu poate reveni asupra renunțării și nu poate introduce acțiune la instanța civilă pentru aceleași pretenții.

Art. 23. Tranzacția, medierea și recunoașterea pretențiilor civile. (1) În cursul procesului penal, cu privire la pretențiile civile, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot încheia o tranzacție sau un acord de mediere, potrivit legii.

(2) Inculpatul, cu acordul părții responsabile civilmente, poate recunoaște, în tot sau în parte, pretențiile părții civile.

(3) În cazul recunoașterii pretențiilor civile, instanța obligă la despăgubiri în măsura recunoașterii. Cu privire la pretențiile civile nerecunoscute pot fi administrate probe.

Art. 24. Exercițarea acțiunii civile de către sau față de succesori. (1) Acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale în caz de deces, reorganizare, desființare sau dizolvare a părții civile, dacă moștenitorii sau, după caz, succesorii în drepturi ori lichidatorii acesteia își exprimă opțiunea de a continua exercitarea acțiunii civile, în termen de cel mult două luni de la data decesului sau a reorganizării, desființării ori dizolvării.

(2) În caz de deces, reorganizare, desființare sau dizolvare a părții responsabile civilmente, acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale dacă partea civilă indică moștenitorii sau, după caz, succesorii în drepturi ori lichidatorii